

Część II. Dane dotyczące osób wylosowanych do badania (dokończenie)

0				8	9	10	11	12	13	14		
Numer wylosowanego pracownika				B1								
Stan w dniu 31 X 2012 r.	Nazwa zawodu wykonywanego			B2								
	Symbol	zawodu wykonywanego - specjalności (6 cyfr)			B3							
		płci ^{d)}			B4							
		poziomu ukończonego wykształcenia ^{b)}			B5							
		rodzaju umowy o pracę ^{c)}			B6							
		systemu czasu pracy ^{d)}			B7							
	Rok i miesiąc urodzenia (wpisać dwie ostatnie cyfry roku i miesiące na dwóch znakach po przecinku)			B8								
	Staż pracy ogółem (B9≥B10)		w latach i miesiącach (miesiące na dwóch znakach po przecinku)	B9								
	w tym w jednostce sprawozdawczej			B10								
Październik 2012 r.	Miesięczny wskaźnik wymiaru czasu pracy za październik 2012 r. (etat, z dwoma znakami po przecinku)			C1								
	Czas pracy w X 2012 r. (w godzinach, z dwoma znakami po przecinku)	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego pełnego wymiaru czasu pracy		C2								
		Czas faktycznie przepracowany	w godzinach nominalnych		C3							
			w godzinach nadliczbowych		C4							
		Czas nieprzepracowany (bez dni wolnych od pracy)	ogółem - godziny opłacone (tylko przez zakład pracy) oraz nieopłacone (C5≥C6)		C5							
	w tym opłacony tylko przez zakład pracy		C6									
	Wynagrodzenia za X 2012 r. (w złotych, z dwoma znakami po przecinku)	Wynagrodzenia osobowe ogółem brutto za październik 2012 r. (C7=C8+C12)			C7							
		z tego	za czas nominalny (bez nagród i premii uznaniowych)	razem (C8≥C9+C10+C11)	C8							
				w tym	wynagrodzenie zasadnicze	C9						
					dodatki za pracę zmianową	C10						
						premie regulaminowe	C11					
		wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych			C12							
Rok 2012		Suma miesięcznych wskaźników wymiaru czasu pracy za 2012 r. (w etatach, z dwoma znakami po przecinku)			D1							
	Czas pracy w 2012 r. (w godzinach, z dwoma znakami po przecinku)	Czas faktycznie przepracowany	w godzinach nominalnych		D2							
			w godzinach nadliczbowych		D3							
		Czas nieprzepracowany (bez dni wolnych od pracy)	ogółem - godziny opłacone (przez zakład pracy lub ze środków ZUS) oraz nieopłacone (D4≥D5)		D4							
			w tym opłacony tylko przez zakład pracy		D5							
	Liczba dni urlopów wypoczynkowych wykorzystanych w 2012 r. (w dniach, bez znaków po przecinku)			D6								
	Wynagrodzenia za 2012 r. (w złotych, z dwoma znakami po przecinku)	Wynagrodzenia osobowe ogółem brutto za 2012 r. (D7=D8+D11)			D7							
		z tego	za czas nominalny	razem (D8>D9+D10)		D8						
				w tym	premie regulaminowe	D9						
			nagrody i premie uznaniowe		D10							
			wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych			D11						
		Honoraria - mające charakter wynagrodzenia pracowniczego za 2012 r.			D12							
		Dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej za 2012 r.			D13							
		Wpłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach za 2012 r.			D14							

^{a)} 1 - mężczyzna, 2 - kobieta.
^{b)} 1 - wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora, 2 - wyższe z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym, 3 - wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym, 4 - policealne, 5 - średnie zawodowe, 6 - średnie ogólnokształcące, 7 - zasadnicze zawodowe, 8 - gimnazjalne, 9 - podstawowe i niepełne podstawowe.
^{c)} 1 - na czas nieokreślony, 2 - na czas określony, 3 - na czas wykonywania określonej pracy, 4 - na okres próbny.
^{d)} 10 - podstawowy, 21 - równoważny - wersja podstawowa (w wymiarze do 12 godz.), 22 - równoważny - wersja szczególna (w wymiarze do 16 godz.), 23 - równoważny - wersja szczególna (w wymiarze do 24 godz.), 30 - przerywany, 40 - zadaniowy, 50 - praca w skróconym tygodniu pracy, 60 - praca w ruchu ciągłym.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza.	1	
Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza.	2	

(e-mail osoby sporządzającej sprawozdanie – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

(imię, nazwisko i telefon osoby odpowiedzialnej merytorycznie za sprawozdanie)

(miejscowość, data)

(pieczęćka imienna i podpis osoby działającej w imieniu sprawozdawcy)

Objaśnienia do formularza Z-12

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.

Przykład wypełniania e-maila:

Z **E** **N** **O** **N** . **K** **O** **W** **A** **L** **S** **K** **I** **@** **X** **X** **X** . **Y** **Y** **Y** . **P** **L** |

Przedmiotem badania jest struktura wynagrodzeń według zawodów (z uwzględnieniem cech społeczno-zawodowych) oraz czas pracy i wynagrodzenia pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w październiku i za rok 2012.

Dane statystyczne objęte zakresem przedmiotowym sprawozdania Z-12 należy przekazać w wersji elektronicznej za pomocą aplikacji off-line (umożliwiającej pracę w systemach operacyjnych: Microsoft Windows lub Linux), którą można pobrać przez INTERNET ze strony: <http://www.stat.gov.pl/> lub przez Portal Sprawozdawczy (on-line).

Aplikacja off-line służy do rejestracji danych zawartych na formularzu Z-12, umożliwia import pliku danych przygotowany w określony sposób i w określonym formacie zgodnie z opisaną specyfikacją zawartą w dokumentacji programu oraz uporządkowanie pracowników lub przeprowadzenie losowania, skontrolowanie poprawności danych, wydruk sprawozdania i zapis sprawozdania w celu przekazania do Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy.

Część I. Dane dotyczące jednostki sprawozdawczej – według stanu w dniu 31 października 2012 r.

W pozycji A1 należy podać liczbę osób pracujących w wylosowanej jednostce sprawozdawczej (w osobach), bez względu na to, czy jest to dla nich główne miejsce pracy, czy też nie. Jednostki sprawozdawcze zobowiązane są do podania liczby osób pracujących łącznie z pracującymi w filiach, oddziałach, które nie mają statystycznego numeru identyfikacyjnego REGON.

W przypadku wylosowania do badania Zespołu Szkół lub szkoły wchodzącej w skład Zespołu – należy zawsze sporządzić jedno sprawozdanie zbiorcze i wykazać pracowników całego Zespołu, tj. administracji i obsługi oraz nauczycieli wszystkich szkół wchodzących w skład Zespołu.

Jeżeli pracownik jest zatrudniony w badanej jednostce na podstawie więcej niż jednego stosunku pracy, należy wykazać nie jedną, lecz dwie lub trzy osoby pracujące (tzn. tyle razy, ile zawartych jest umów o pracę). Zasada ta obowiązuje również przy ustalaniu liczby osób zatrudnionych w pozycji A2.

Dotyczy to np. nauczyciela zatrudnionego na 1,00 etat oraz dodatkowo na 0,5 etatu (także w październiku 2012 r.) w jednej jednostce sprawozdawczej, jeżeli osoba ta zostanie wylosowana dwa razy, to należy wypełnić wszystkie części formularza oddzielnie dla każdego etatu (tę sytuację należy traktować jak dwie oddzielne osoby pracujące).

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (tj. umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru), łącznie z sezonowymi lub zatrudnionymi dorywczo;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek: a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce), tj. zakładów, spółek, przedsiębiorstw zagranicznych itp.; b) osoby pracujące na własny rachunek;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek handlowych, usługowych lub o wykonywanie zleconych czynności (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej oraz powstałych na ich bazie spółdzielni o innym profilu produkcyjnym, w odniesieniu do których funkcjonuje prawo spółdzielcze, a także członków spółdzielni kółek rolniczych.

Do pracujących nie zalicza się osób:

- 1) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 2) uczniów szkół dla niepracujących oraz słuchaczy szkół wyższych odbywających praktyki wakacyjne lub dyplomowe;
- 3) wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło (z wyjątkiem własnych niektórych grup pracowników, którzy otrzymują honoraria za pracę wynikającą z umowy o pracę – zgodnie z pkt. IV Honoraria z „Zakresu składników wynagrodzeń w gospodarce narodowej obowiązującego od 1 stycznia 2000 r.” (zaktualizowanego w 2003 r. i 2005 r.), stanowiącego załącznik nr 1 do objaśnień do sprawozdania Z-12;
- 4) przebywających na urloпах wychowawczych w celu sprawowania opieki nad dzieckiem (także tych, które pobierają jednocześnie

- zasiłki macierzyńskie z tytułu urodzenia kolejnego dziecka), udzielonych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 5) którym udzielono urlopów bezpłatnych powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 6) pobierających świadczenie rehabilitacyjne (z wyjątkiem kobiet w ciąży).

W pozycji A2 należy podać liczbę osób zatrudnionych w jednostce sprawozdawczej (w osobach). Za pracowników zatrudnionych należy uważać osoby, które na podstawie stosunku pracy znajdowały się w ewidencji jednostki w okresie od 1 października do 31 października 2012 r. w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku.

Przy ustalaniu liczby osób zatrudnionych w pozycji A2 należy **wykluczyć te osoby, które w październiku 2012 roku:**

- 1) były powyżej 10 dni roboczych na:
 - zwolnieniach lekarskich (opłaconych przez zakład pracy),
 - urlopach wypoczynkowych,nieobecność z ww. powodów należy liczyć łącznie;
- 2) były 1 lub więcej dni roboczych na urlopach bezpłatnych;
- 3) były 1 lub więcej dni roboczych na zwolnieniach lekarskich opłaconych ze środków ZUS;
- 4) przebywały na urlopach profilaktycznych, dla poratowania zdrowia dla nauczycieli;
- 5) przebywały na urlopach macierzyńskich lub wychowawczych w celu sprawowania opieki nad dzieckiem;
- 6) były na emeryturze i jednocześnie pracowały w jednostce sprawozdawczej;
- 7) były zatrudnione na podstawie umowy cywilnoprawnej, umowy o pracę nakładczą, kontraktu menadżerskiego, w formie samozatrudnienia czy pracy tymczasowej lub weekendowej;
- 8) miały z jednostką sprawozdawczą zawartą umowę agencyjną lub na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek (tj. agentów łącznie z osobami współpracującymi i zatrudnionymi przez agentów);
- 9) były zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych;
- 10) uczestniczyły w grupach roboczych zorganizowanych przez inne jednostki i delegowano je do pracy w jednostce sprawozdawczej (np. osoby skazane, uczestnicy hufców pracy);
- 11) powołano do pełnienia z wyboru funkcji w organizacjach społecznych poza zakładem pracy zatrudniającym pracownika;
- 12) skierowano do szkół stacjonarnych, na studia doktoranckie itp.;
- 13) były w szkołach lub na studiach i odbywały praktyki zawodowe;
- 14) przebywały za granicą z tytułu otrzymania stypendium w zagranicznych placówkach, wyższych uczelniach itp.;
- 15) były zatrudnione poza granicami kraju (w tym również na zasadzie eksportu robót i usług), z wyjątkiem osób przebywających za granicą na podstawie delegacji służbowej.

Po wykonaniu powyższych wykluczeń należy tak ustaloną liczbę osób zatrudnionych wpisać do pozycji A2. Jeżeli liczba zatrudnionych (spełniających warunki badania) jest mniejsza bądź równa 40, to badaniem objęte są wszystkie osoby. Na formularzu należy wykazać wszystkich pracowników w dowolnej kolejności, następnie wykonać programowo uporządkowanie pracowników.

W przypadku gdy liczba zatrudnionych (spełniających warunki badania) jest większa od 40 – należy wówczas przeprowadzić losowanie pracowników, tj. wykonać następujące czynności w podanej niżej kolejności:

- a) pracowników z pozycji A2, uszeregować według rosnących 6-cyfrowych symboli zawodów, a w danym zawodzie – według rosnących 1-cyfrowych symboli płci (najpierw trzeba wykazać „1” – mężczyzn, a następnie „2” – kobiety).

Przykład

Kierownictwo jednostki stanowią: dyrektor generalny – kobieta (zawód – 112007, płeć – 2), kierownicy działów informatyki (zawód – 133001) – trzech mężczyzn (płeć – 1) i jedna kobieta (płeć – 2) oraz kierownicy do spraw finansowych (zawód – 121103) – dwie kobiety (płeć – 2) i dwóch mężczyzn (płeć – 1); pracowników tych należy uszeregować w następującej kolejności: (zawód → płeć) 112007 → 2, 121103 → 1, 121103 → 1, 121103 → 2, 121103 → 2, 133001 → 1, 133001 → 1, 133001 → 1, 133001 → 2;

- b) uszeregowanym w powyższy sposób pracownikom, nadać numery porządkowe od „1 do N”;
- c) na tak sporządzonej liście, zaznaczyć (tj. wylosować – w zależności od liczby N w poz. A2) numery pracowników wylosowanych do badania. W związku z tym w zależności od N - liczby zatrudnionych, spełniających warunki badania, każda jednostka powinna objąć badaniem:

wszystkie osoby → czyli 1, 2, 3, 4 itd.	$N \leq$	40
co drugą osobę → czyli 1, 3, 5, 7 itd.	$41 \leq N \leq$	176
co 3 → czyli 1, 4, 7, 10, 13 itd.	$177 \leq N \leq$	396
co 4 → czyli 1, 5, 9, 13, 17 itd.	$397 \leq N \leq$	704
co 5 → czyli 1, 6, 11, 16, 21 itd.	$705 \leq N \leq$	1100
co 6 → czyli 1, 7, 13, 19, 25 itd.	$1101 \leq N \leq$	1584
co 7 → czyli 1, 8, 15, 22, 29 itd.	$1585 \leq N \leq$	2156
co 8 → czyli 1, 9, 17, 25, 33 itd.	$2157 \leq N \leq$	2816
co 9 → czyli 1, 10, 19, 28, 37 itd.	$2817 \leq N \leq$	3564
co 10 → czyli 1, 11, 21, 31, 41 itd.	$3565 \leq N \leq$	4400
co 11 → czyli 1, 12, 23, 34, 45 itd.	$4401 \leq N \leq$	5324
co 12 → czyli 1, 13, 25, 37, 49 itd.	$5325 \leq N \leq$	6336
co 13 → czyli 1, 14, 27, 40, 53 itd.	$6337 \leq N \leq$	7436
co 14. osobę → czyli 1, 15, 29 itd.	$7437 \leq N$	

Osoba z numerem 1 musi być wykazana w sprawozdaniu; np. jeżeli liczba zatrudnionych $N=113$, to jednostka wylosuje - co drugą osobę i badaniem będzie objętych 57 osób o numerach: 1, 3, 5, 7, ..., 107, 109, 111, 113. A te numery wylosowanych pracowników należy w tej kolejności wpisać do wiersza B1.

Losowanie pracowników będzie wykonywane automatycznie w programie.

W pozycji A3 należy podać właściwy symbol ustalania wynagrodzeń za pracę. W przypadku układu pracy ponadzakładowego „1” lub zakładowego „2” (zawartego dla przeważającej liczby osób pracujących w jednostce sprawozdawczej). Dla pozostałych jednostek należy wpisać symbol „3” (np. gdy jednostka sprawozdawcza wykaże w pozycji A1 liczbę mniejszą niż 20 osób lub w przypadku jednostek o symbolu PKD=84).

W pozycji A4 należy wykazać liczbę dni roboczych obowiązujących w październiku 2012 r. dla danej jednostki sprawozdawczej.

W pozycji A5 należy wykazać liczbę dni roboczych obowiązujących w 2012 r. dla danej jednostki sprawozdawczej.

Część II. Dane dotyczące osób wylosowanych do badania

Wiersz B1 – pole wypełniane automatycznie w przypadku wykonania opcji programowej: uporządkuj (dla jednostek, które w polu A2 wykazały 40 lub mniej osób zatrudnionych) lub wykonaj losowanie (dla jednostek, które w polu A2 wykazały więcej niż 40 osób zatrudnionych). W przypadku losowania ręcznego w wierszu B1 należy wykazać numer pracownika wylosowanego do badania (np.: 1, 3, 5, ...).

Wiersze B2–B10 dotyczą stanu w dniu 31 października 2012 roku

W wierszu B2 (dotyczy wyłącznie formularza papierowego) należy wpisać nazwę zawodu wykonywanego (specjalności), która musi odpowiadać 6-cyfrowemu symbolowi zawodu (specjalności), wykazanemu w wierszu B3.

W wierszu B3 należy wpisać 6-cyfrowy symbol zawodu wykonywanego (specjalności), z Klasyfikacji zawodów i specjalności wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

W wierszach B4–B7 należy wpisać właściwe symbole:

- płci,
- poziomu ukończonego wykształcenia,
- rodzaju umowy o pracę,
- systemu czasu pracy.

Symbole te znajdują się:

- w formularzu elektronicznym - w rozwinięciu każdego z wierszy,
- w formularzu papierowym - w dolnej jego części.

W wierszu B8 należy podać rok i miesiąc urodzenia (dwie ostatnie cyfry roku urodzenia, miesiąc na dwóch znakach po przecinku).

Przykład

Rok i miesiąc urodzenia w wierszu B8 należy zapisywać w następujący sposób:

- a) 53,02 = luty 1953 roku,
b) 88,12 = grudzień 1988 roku,
czyli miesiące od 1 do 9 należy poprzedzić cyfrą „0”.

W wierszu B9 – staż pracy ogółem – należy podać łączną liczbę lat i miesięcy (miesiące na dwóch znakach po przecinku) przepracowanych we wszystkich okresach, w których osoba ta zatrudniona była jako pracownik najemny u wszystkich pracodawców lub pracowała na własny rachunek.

Do stażu pracy wlicza się wszystkie okresy, za które była odpłacana składka na ubezpieczenie społeczne lub zaopatrzenie emerytalne, z wyłączeniem okresów zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, umowy zlecenia lub o dzieło (z wyjątkiem własnych niektórych grup pracowników, którzy otrzymują honoraria za pracę wynikające z umowy o pracę).

W wierszu B10 – staż pracy w jednostce sprawozdawczej – należy podać liczbę lat i miesięcy (miesiące na dwóch znakach po przecinku) przepracowanych przez pracownika w tej jednostce.

Przykład

Lata stażu pracy w wierszach B9 i B10 należy zapisywać w następujący sposób:

- a) 0,06 = 6 miesięcy,
b) 2,11 = 2 lata i 11 miesięcy,
c) 12,00 = 12 lat i 0 miesięcy,
d) 12,05 = 12 lat i 5 miesięcy,
czyli przepracowane miesiące od 1 do 9 należy poprzedzić cyfrą „0”.

Wiersze od C1 do C12 dotyczą października 2012 roku.

W październiku 2012 r. (przy 40-godzinny tygodniu i 8-godzinny dniowi pracy, dla osób pełnozatrudnionych) **czas nominalny, czyli obowiązująca norma czasu pracy** wynosi **184,00** godzin, tj. **23** dni roboczych (**4,6** tygodnia= $23 \text{ dni} / 5 \text{ dni roboczych w tygodniu}$), a np. dla nauczyciela o **18-godzinny** tygodniu czasu pracy zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy → $23 \cdot 18/5 = 82,80$ godzin.

W wierszu C1 należy podać wskaźnik miesięczny wymiaru czasu pracy (etat, z 2 znakami po przecinku) obowiązujący w październiku 2012 r. wylosowanego pracownika – w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku i wynikający ze stosunku pracy. Wskaźnik ten nie może być wyższy niż 1,00 etatu.

W wierszach C2–C6 należy podać czas pracy w październiku 2012 r. w godzinach, z 2 znakami po przecinku, tj. zamienia się liczbę minut z ułamka zwykłego na dziesiętny.

Przykład

- a) 44 minuty = $44/60 = 0,73$ godziny,
b) 155 godz. i 19 minut = $(155 + 19/60) = 155 + 0,32 = 155,32$ godz.

W wierszu C2 należy podać liczbę godzin tygodniowego (5 dni roboczych) pełnego wymiaru czasu pracy, niezależnie od wykazanego w C1 wymiaru etatu wynikającego ze stosunku pracy danego pracownika.

Przykład 1

Przy 5-dniowym i 8-godzinny czasie pracy należy wpisać 40 godzin zarówno dla pracownika, dla którego $C1 = 1,00$ etat, jak również np. dla: $C1 = 0,33$ etatu, $C1 = 0,50$ etatu, czy $C1 = 0,75$ etatu itp.

Przykład 2

Przy 5-dniowym i 7,20-godzinny czasie pracy należy wpisać 36 godzin zarówno dla pracownika, dla którego $C1 = 1,00$ etat, jak również np. dla: $C1 = 0,25$ etatu, $C1 = 0,33$ etatu, $C1 = 0,75$ etatu itp.

Uwaga

Dla celów sprawozdawczych należy przyjąć, iż tygodniowy pełny wymiar czasu pracy wynosi dla:

- a) nauczyciela akademickiego – 36 godzin,
b) nauczyciela szkoły – tzw. pensum (zgodnie z Kartą Nauczyciela odpowiednia tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych), np. 18 godzin,
c) dyrektora i jego zastępców (w tym wszystkich typów szkół) – 40 godzin.

W wierszu C3 należy podać liczbę (z dwoma znakami po przecinku) godzin opłaconych przez zakład pracy za czas faktycznie przepracowany w godzinach nominalnych w październiku 2012 roku (w tym także na delegacji służbowej). Nominalny czas pracy obowiązujący w jednostce sprawozdawczej jest to czas pracy, który powinni pracownicy przepracować zgodnie z normami czasu pracy obowiązującymi w jednostce sprawozdawczej lub normami ustalonymi dla poszczególnych grup pracowników.

Uwaga

W wierszu C3 nie należy uwzględniać godzin odpracowywanych w październiku z poprzednich miesięcy.

W wierszu C4 należy podać liczbę godzin opłaconych za pracę w godzinach nadliczbowych w październiku 2012 roku (wynikających z umowy o pracę). Czas przepracowany w godzinach nadliczbowych jest to czas przepracowany ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy.

Dla potrzeb badania godziny dyżurów zakładowych i godziny pracy w pomocy doraźnej pracowników służby zdrowia oraz godziny ponadwymiarowe nauczycieli należy potraktować jako godziny nadliczbowe.

W wierszu C5 należy wykazać liczbę godzin nieprzepracowanych ogółem - opłaconych i nieopłaconych w październiku 2012 roku (bez dni wolnych od pracy) bez względu na powód łącznie do 10 dni (np. urlopy: wypoczynkowe, okolicznościowe, szkoleniowe, płatne przestoje, zwolnienia lekarskie płatne przez zakład pracy).

Przykład

Jeżeli w październiku pracownik zatrudniony na cały etat miał 5 dni urlopu wypoczynkowego i 3 dni zwolnienia lekarskiego, to czas nieprzepracowany należy obliczyć w następujący sposób: 5 (dni urlopu)*8 (godzin obowiązujących pracownika) + 3 (dni zwolnienia)*8 (godzin obowiązujących pracownika) = 64 godziny nieprzepracowane.

Uwaga

Odpowiednio do wymiaru etatu należy przeliczyć godziny obowiązujące pracownika na niepełnym etacie.

W wierszu C6 należy wykazać liczbę godzin nieprzepracowanych, ale opłaconych ze środków zakładu pracy w październiku 2012 roku bez względu na powód (np. zwolnienia lekarskie opłacone przez zakład pracy, urlopy wypoczynkowe, szkoleniowe, okolicznościowe, płatne przestoje).

W wierszach C7–C12 oraz D7–D14 należy wykorzystać szczegółowy „Zakres składników wynagrodzeń w gospodarce narodowej obowiązujący od 1 stycznia 2000 r.” (zaktualizowany w 2003 r. i 2005 r.), stanowiący załącznik nr 1 do objaśnień do sprawozdania Z-12.

Dane dotyczące wynagrodzenia należy podać w ujęciu brutto (w złotych i groszach), bez potrąceń obligacyjnych składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe opłaconych przez ubezpieczonego oraz zaliczek z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. Wynagrodzenia osobowe brutto powinny być podane niezależnie od źródeł finansowania wypłat, tj. zarówno ze środków własnych, jak i refundowanych, np. z Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W wierszu C7 należy wykazać wynagrodzenia osobowe brutto za październik 2012 r., które stanowią sumę wynagrodzeń i świadczeń z tytułu pracy, wypłaconych lub wydawanych w naturze (odpowiednio przeliczonych na 1 miesiąc), np.: dokonanych na rzecz pracowników wypłat wynagrodzeń zasadniczych, dodatków stałych i przejściowych (w tym motywacyjnych), premii regulaminowych (bez premii i nagród uznaniowych), wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych.

Uwaga

Do wynagrodzeń C7–C12:

- należy zaliczyć kwoty, które były wypłacone po 31 października 2012 r. z tytułu wyrównań uposażenia za październik 2012 r.,
- nie należy uwzględniać:
 - kwot wypłaconych w październiku 2012 r. z tytułu wyrównań uposażenia za poprzednie miesiące,
 - wypłat mających charakter jednorazowy lub sporadyczny, tj. nagród jubileuszowych, gratyfikacji, odpraw wypłacanych przy przejściu na emeryturę, ekwiwalentów za niewykorzystane urlopy oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, a także honorariów.

W wierszu C8 należy wykazać wynagrodzenia osobowe brutto za październik 2012 r. za czas nominalny (tzn. łącznie za czas faktycznie

przepracowany i nieprzepracowany w godzinach nominalnych). Należy wykazać m.in.: wynagrodzenie zasadnicze, dodatki za pracę zmianową, tylko premie regulaminowe (czyli bez nagród i premii uznaniowych), dodatki: funkcyjne, za staż pracy, za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy.

W wierszu C9 należy wykazać wynagrodzenie zasadnicze brutto za październik 2012 r. (za czas nominalny), np. ustalone na podstawie obowiązującej stawki za jednostkę pracy (odpowiednio do systemu i formy wynagradzania) i czasu pracy obowiązującego w jednostce w październiku 2012 r.

W wierszu C10 należy podać dodatek za pracę zmianową wykonaną w październiku 2012 r. (za czas nominalny). Praca zmianowa to wykonywanie pracy według ustalonego rozkładu czasu pracy, przewidującego zmianę pory wykonywania pracy przez poszczególnych pracowników po upływie określonej liczby godzin, dni lub tygodni; dopuszczalna w każdym systemie czasu pracy. Nie należy wykazywać dodatków za pracę świadczoną incydentalnie (np. zastępstwo).

W wierszu C11 należy wykazać wynagrodzenie brutto tylko z tytułu premii regulaminowej za październik 2012 r. (bez nagród i premii uznaniowych), np. 1/3 premii za IV kwartał 2012 roku.

W wierszu C12 należy wykazać wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych brutto w październiku 2012 r., które powinny być ustalane, np. na podstawie godzin przepracowanych w czasie nadliczbowym (wykazanym w wierszu C4) i stawki zasadniczego wynagrodzenia, łącznie z odpowiednimi dodatkami.

Wiersze D1–D14 dotyczą roku 2012

Dla roku 2012 (przy 40-godzinnym tygodniu i 8-godzinny dni czasu pracy, dla osób pełnozatrudnionych), czas nominalny, czyli obowiązująca norma czasu pracy wynosi **2016** godzin, tj. **252** dni robocze (**50,4** tygodnia = 252 dni / 5 dni roboczych w tygodniu).

Dla poszczególnych 12 miesięcy w 2012 roku, liczby dni roboczych oraz wymiary czasu nominalnego, np. przy 40-godzinny lub przy 18-godzinny tygodniu czasu pracy, wyniosły odpowiednio:

Styczeń	21 dni	168,00 godz.	75,60 godz.
Luty	21 dni	168,00 godz.	75,60 godz.
Marzec	22 dni	176,00 godz.	79,20 godz.
Kwiecień	20 dni	160,00 godz.	72,00 godz.
Maj	21 dni	168,00 godz.	75,60 godz.
Czerwiec	20 dni	160,00 godz.	72,00 godz.
Lipiec	22 dni	176,00 godz.	79,20 godz.
Sierpień	22 dni	176,00 godz.	79,20 godz.
Wrzesień	20 dni	160,00 godz.	72,00 godz.
Październik	23 dni	184,00 godz.	82,80 godz.
Listopad	21 dni	168,00 godz.	75,60 godz.
Grudzień	19 dni	152,00 godz.	68,40 godz.

W wierszu D1 należy podać sumę (wyliczoną według poniższych zasad) miesięcznych wskaźników wymiaru czasu pracy (w etatach, z 2 znakami po przecinku) w 2012 roku dla osoby wykazanej w wierszu B1, tj. wylosowanego pracownika – w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku i wynikających ze stosunku pracy dla poszczególnych miesięcy 2012 r. Suma wskaźników nie może być wyższa niż 12,00 etatów.

Wzór 1. Wiersz D1 = wiersz C1 * 12, dla każdego pracownika zatrudnionego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku na stałym (=wiersz C1) w roku 2012 wymiarze czasu pracy.

Przykład

Dla pracownika zatrudnionego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r., na stałym w roku 2012 wymiarze czasu pracy, np. na:

- cały etat → w wierszu D1 należy wpisać 12,00 etatów (1,00 etat* 12 miesięcy),
- ¾ etatu → w wierszu D1 należy wpisać 9,00 etatów (0,75 etatu* 12 miesięcy),
- ½ etatu → w wierszu D1 należy wpisać 6,00 etatów (0,50 etatu* 12 miesięcy).

Wzór 2. Dla pozostałych pracowników, w celu ustalenia sumy miesięcznych wskaźników wymiaru czasu pracy (do wykazania w wierszu D1), należy: **wyliczyć sumę iloczynów:** liczby dni roboczych wynikających z okresu zatrudnienia (np. zgodnie powyższą tabelą) i wymiaru etatu obowiązującego danego pracownika w poszczególnych miesiącach zatrudnienia, **którą trzeba podzielić przez** liczbę dni roboczych w jednostce sprawozdawczej w roku 2012 (wykazaną w wierszu A5) **oraz pomnożyć przez 12 miesięcy.**

Przykład 1.

Pracownik był zatrudniony w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku na zmiennym w ciągu roku 2012 wymiarze czasu pracy.

W okresie od 1 stycznia do 31 marca pracownik zatrudniony był na $\frac{1}{2}$ etatu [czyli $\frac{1}{2} \cdot (21+21+22)=32,00$ dni robocze], a następnie na $\frac{3}{4}$ etatu od 1 kwietnia do 31 sierpnia [czyli $\frac{3}{4} \cdot (20+21+20+22+22)=78,75$ dni robocze] oraz na cały etat od 1 września do 31 grudnia [czyli $1,00 \cdot (20+23+21+19)=83,00$ dni robocze].

W 2012 roku w jednostce sprawozdawczej były obowiązujące 252 dni robocze (= A5), więc w wierszu D1 należy wpisać $9,23$ etatów = $[12 \cdot (32,00 + 78,75 + 83,00) / 252]$.

Przykład 2

Pracownik był zatrudniony w jednostce PKP, w okresie od 24 lutego do 24 czerwca na $\frac{1}{2}$ etatu [czyli $\frac{1}{2} \cdot (4+22+20+21+15)=41,00$ dni roboczych], a następnie na $\frac{3}{4}$ etatu od 25 czerwca do 19 sierpnia [czyli $\frac{3}{4} \cdot (5+22+12)=29,25$ dni roboczych] oraz na cały etat od 20 sierpnia do 6 grudnia [czyli $1,00 \cdot (10+20+23+20+4)=77,00$ dni roboczych].

W 2012 roku w jednostkach PKP było obowiązujących 251 dni roboczych (=A5), więc w wierszu D1 należy wpisać $7,04$ etatów = $[12 \cdot (41,00 + 29,25 + 77,00) / 251]$.

W wierszach D2–D5 należy podać czas pracy w 2012 roku w godzinach, z 2 znakami po przecinku.

W wierszu D2 należy podać liczbę godzin opłaconych przez zakład pracy za czas faktycznie przepracowany w godzinach nominalnych w 2012 roku (w tym także na delegacji służbowej).

W wierszu D3 należy podać liczbę godzin opłaconych za pracę w godzinach nadliczbowych w 2012 roku wynikających z umowy o pracę.

W wierszu D4 należy wykazać liczbę godzin nieprzepracowanych ogółem - opłaconych i nieopłaconych (w tym także opłaconych ze środków ZUS oraz bezpłatnych) w 2012 roku bez względu na powód (np. zwolnienia lekarskie, urlopy wypoczynkowe, urlopy macierzyńskie, profilaktyczne, szkoleniowe, okolicznościowe, dla poratowania zdrowia dla nauczycieli oraz bezpłatne).

Uwaga

Dla celów sprawozdawczych należy przyjąć, iż tygodniowy pełny wymiar czasu pracy wynosi dla:

- nauczyciela akademickiego – 36 godzin,
- nauczyciela szkoły – tzw. pensum (zgodnie z Kartą Nauczyciela odpowiednia tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych), np. 18 godzin,
- dyrektora i jego zastępców (w tym wszystkich typów szkół) – 40 godzin.

W wierszu D5 należy wykazać liczbę godzin nieobecności w pracy w 2012 roku opłaconych wyłącznie przez zakład pracy z powodu urlopów wypoczynkowych (w tym zaległych), zwolnień lekarskich do 14 dni – dla osób, które ukończyły 50 lat lub do 33 dni – dla osób w wieku do 49 lat, urlopów okolicznościowych itp.

Przykład

W przypadku pracownika, który ukończył 50 lat, zatrudnionego np. w pełnym wymiarze czasu pracy (tygodniowo 40 godzin) przez 12 miesięcy 2012 roku oraz:

- bieżącego 2 miesiące na zwolnieniach lekarskich od 1 lutego do 31 marca (tj. 43 dni robocze),
- 1 miesiąc na urlopie bezpłatnym w okresie od 1 do 30 czerwca (tj. 20 dni roboczych),
- 1 miesiąc na urlopie wypoczynkowym od 1 do 31 lipca (tj. 22 dni robocze),

jednostka sprawozdawcza powinna wpisać:

w wierszu D1 – suma miesięcznych wskaźników = 12,00,

w wierszu D2 – czas faktycznie przepracowany w godzinach nominalnych = 2016,00 godziny – 680,00 godzin nieprzepracowanych = 1336,00 godzin przepracowanych,

w wierszu D4 – czas nieprzepracowany ogółem 680,00 godzin, czyli wynik dodawania odpowiednich liczb godzin nieprzepracowanych z powodu: zwolnień lekarskich (za luty i marzec 344,00 godzin = 43 dni * 8 godzin), urlopu bezpłatnego (za czerwiec 160,00 godzin = 20 dni * 8 godzin) oraz urlopu wypoczynkowego (za lipiec 176,00 godzin = 22 dni * 8 godzin), czyli łączny czas nieprzepracowany = 344,00 + 160,00 + 176,00 = 680,00 godz.

w wierszu D5 – czas nieprzepracowany opłacony przez zakład pracy 288,00 godzin, czyli wynik dodawania odpowiednich liczb godzin nieprzepracowanych z powodu zwolnień lekarskich (112 godzin = 14 dni * 8 godzin; pozostałe godziny zwolnień lekarskich opłaca ZUS) oraz urlopu wypoczynkowego (za lipiec 176 godzin = 22 dni * 8 godzin), czyli łączny czas nieprzepracowany opłacony przez zakład = 112 + 176 = 288.

W wierszu D6 należy wykazać liczbę (bez znaków po przecinku) dni nieobecności w pracy w 2012 roku z powodu urlopów wypoczynkowych. W pozycji tej należy także uwzględnić zaległe urlopy z lat ubiegłych, a realizowane w 2012 r.

Uwaga 1

Zgodnie z Kartą Nauczyciela urlop wypoczynkowy nauczyciela w placówce: a) nieferyjnej wynosi 35 dni roboczych, b) feryjnej wynosi 40 dni roboczych (tj. łącznie z okresem ferii zimowych i letnich).

Uwaga 2

Wymiar urlopu dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy tego pracownika, biorąc za podstawę wymiar urlopu określony jego stażem pracy; niepełny dzień urlopu zaokrągla się w górę do pełnego dnia.

Przykład

Dla pracownika, który przepracował cały 2012 rok i wykorzystał cały należny urlop wypoczynkowy, zatrudnionego na:

- $\frac{1}{2}$ etatu – w wierszu D6 trzeba wpisać 13 dni (26 dni urlopu przypadających na cały etat * 0,50 etatu danego pracownika),
- $\frac{1}{3}$ etatu – w wierszu D6 trzeba wpisać 14 dni (40 dni urlopu przypadające na cały etat nauczyciela * 0,33 etatu). Liczba godzin nieprzepracowanych z powodu urlopu wypoczynkowego dla tego nauczyciela wynosić będzie, np. $14 \cdot 18/5 = 50,40$ godz.

Wiersze D7–D14 dotyczą wynagrodzeń za rok 2012, które należy podać bez przeliczania na jeden miesiąc. Do tych wynagrodzeń należy zaliczyć kwoty, które były wypłacone w 2013 r., a dotyczyły roku 2012. Nie należy natomiast zaliczać kwot wypłaconych w 2012 r., a dotyczących roku 2011.

W wierszu D7 należy podać sumę wynagrodzeń osobowych brutto wypłaconych za 2012 rok. Wiersz ten obejmuje wynagrodzenia:

1) za czas nominalny:

- wynagrodzenia za czas faktycznie przepracowany (w tym na delegacjach służbowych, także premie regulaminowe oraz premie i nagrody uznaniowe),
- wynagrodzenia za czas nieprzepracowany (np. zwolnienia lekarskie opłacone przez zakład pracy do 14 dni – dla osób, które ukończyły 50 lat lub do 33 dni – dla osób w wieku do 49 lat, urlopy wypoczynkowe, szkoleniowe, okolicznościowe, dla poratowania zdrowia dla nauczycieli),

2) wynagrodzenia za godziny nadliczbowe.

W wierszu D7 nie należy wykazywać:

- wypłat mających charakter jednorazowy lub sporadyczny (tj. nagród jubileuszowych, gratyfikacji, odpraw wypłacanych przy przejściu na emeryturę, ekwiwalentów za niewykorzystane urlopy),
- wypłat ze środków ZUS,
- honorariów,
- dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- wypłat z tytułu udziału w zysku lub nadwyżce bilansowej w spółdzielniach.

W wierszu D8 należy wykazać sumę wynagrodzeń osobowych brutto za czas nominalny (bez wynagrodzeń za godziny nadliczbowe) wypłaconych za 2012 rok, w tym premii regulaminowych oraz premii i nagród uznaniowych.

W wierszu D9 należy wykazać sumę premii regulaminowych brutto wypłaconych za 2012 rok.

W wierszu D10 należy wykazać sumę premii i nagród uznaniowych brutto wypłaconych za 2012 rok (np. nagrody i premie nieperiodyczne wypłacone pracownikom w różnych miesiącach, w tym nagrody dla nauczycieli wypłacone z okazji Dnia Komisji Edukacji Narodowej).

W wierszu D11 należy wykazać sumę wynagrodzeń brutto za prace w godzinach nadliczbowych, np. ustalanych na podstawie godzin przepracowanych w czasie nadliczbowym (wykazanych w wierszu D3) i stawek zasadniczego wynagrodzenia, łącznie z odpowiednimi dodatkami, wypłaconych za 2012 rok.

W wierszu D12 wykazać sumę tych honorariów za rok 2012, które zostały wypłacone pracownikom za pracę wynikające z umowy o pracę – zgodnie z pkt. IV. Honoraria z „Zakresu składników wynagrodzeń w gospodarce narodowej obowiązującego od 1 stycznia 2000 r.” (zaktualizowanego w 2003 r. i 2005 r.).

W wierszu D13 należy wykazać dodatkowe wynagrodzenia roczne za rok 2012 wyłącznie dla pracowników jednostek sfery budżetowej.

W wierszu D14 należy wykazać sumę wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach (dokonywane również w postaci obligacji bądź akcji) dotyczących 2012 roku.

Załącznik nr 1
Zakres składników wynagrodzeń w gospodarce narodowej obowiązujący od 1 stycznia 2000 r.
(zaktualizowany w 2003 r. i 2005 r.)

I. Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne, wypłacane pracownikom lub innym osobom fizycznym, stanowiące wydatki ponoszone przez pracodawców na opłacenie wykonywanej pracy (z wyjątkami, o których mowa w rozdziale VIII), niezależnie od źródeł ich finansowania (ze środków własnych lub refundowanych) oraz bez względu na podstawę stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie których jest świadczona praca lub pełniona służba.
2. Częściowe spełnienie wynagrodzenia w innej formie (w postaci papierów wartościowych oraz świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalentów) jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy przewidują to ustawowe przepisy prawa pracy lub układ zbiorowy pracy.
3. Wynagrodzenia dzielą się na:
 - 1) wynagrodzenia osobowe,
 - 2) wynagrodzenia bezosobowe (z wyjątkiem honorariów),
 - 3) honoraria (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi),
 - 4) wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne,
 - 5) dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
 - 6) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej.

II. Wynagrodzenia osobowe

1. Wynagrodzeniami osobowymi są wynagrodzenia i inne świadczenia z tytułu pracy, wypłacane lub wydawane w naturze (odpowiednio przeliczone):
 - 1) pracownikom - należne z tytułu stosunku pracy lub stosunku służbowego,
 - 2) osobom wykonującym pracę nakładczą - należne z tytułu umowy o pracę nakładczą,
 - 3) młodocianym z tytułu umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego i osobom pełnoletnim, które kończą naukę zawodu na warunkach określonych dla młodocianych.
2. Wynagrodzenia osobowe obejmują w szczególności:
 - 1) wynagrodzenia zasadnicze w formie czasowej, akordowej, prowizyjnej i innej,
 - 2) dodatki za staż pracy oraz inne dodatki (dodatkowe wynagrodzenia) za szczególne właściwości pracy, szczególne kwalifikacje lub warunki pracy,
 - 3) premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe,
 - 4) dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych,
 - 5) wynagrodzenia dodatkowe za prace wykonywane w ramach obowiązującego wymiaru czasu pracy, lecz niewynikające z zakresu czynności,
 - 6) wynagrodzenia za czynności przewidziane do wykonania poza normalnymi godzinami pracy w zakładzie lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (np. dyżury, pełnienie pogotowia domowego),
 - 7) wyrównanie do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
 - 8) wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy, wypłacane ze środków pracodawców (wynagrodzenia za urlopy wypoczynkowe i dla poratowania zdrowia, za czas niezdolności do pracy wskutek choroby, za czas przestoju niezawinionego przez pracownika i in.),
 - 9) nagrody jubileuszowe, odprawy rentowe i emerytalne, ekwiwalenty pieniężne za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i inne,
 - 10) uposażenia posłów i senatorów wraz z uposażeniem dodatkowym, odprawy emerytalne, rentowe i parlamentarne posłów i senatorów, odprawy pracowników biur klubów, kół poselskich i senatorskich oraz zespołów parlamentarnych w związku z zakończeniem kadencji Sejmu i Senatu, a także odprawy dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru, z którymi został rozwiązany stosunek pracy w związku z upływem kadencji,
 - 11) świadczenia o charakterze deputatowym (wartość świadczeń w części nieopłaconej przez pracownika) lub ich ekwiwalenty pieniężne (np. deputaty węglowe, energetyczne, środków spożywczych), a także ekwiwalenty za umundurowanie jeśli obowiązek jego noszenia wynika z obowiązujących ustaw,
 - 12) świadczenia odszkodowawcze (w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia), dodatek wyrównawczy wypłacany pracownikom, których wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.
3. Do wynagrodzeń osobowych nie zalicza się wynagrodzeń z tytułu rozporządzania przez pracowników prawami autorskimi do utworów stworzonych w ramach stosunku pracy.

III. Wynagrodzenia bezosobowe

Wynagrodzenia bezosobowe, z wyjątkiem honorariów, o których mowa w rozdziale IV, obejmują głównie:

- 1) wynagrodzenia wypłacane na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
- 2) wynagrodzenia wypłacane na podstawie odrębnych przepisów osobom, które wykonują określone czynności na polecenie właściwych organów, np. biegłym w postępowaniu dochodzeniowym, sądowym i administracyjnym, wynagrodzenia za czynności arbitrow, naukowych i wypłacane osobom fizycznym z udziałem w komisjach, radach nadzorczych, zarządach spółek, jury w konkursach, radach naukowych i naukowo-technicznych, niezależnie od sposobu ich powoływania,
- 4) dodatkowe wynagrodzenia radców prawnych z tytułu zastępstwa w postępowaniu sądowym wypłacane na podstawie umowy cywilnoprawnej,
- 5) wynagrodzenia przysługujące członkom komisji wojewódzkiej do spraw służby zastępczej i członkom komisji do spraw służby zastępczej za udział w pracach tych komisji,
- 6) wynagrodzenia dla pozaetatowych członków samorządowych kolegiów odwoławczych za udział w posiedzeniach oraz wynagrodzenia ryczałtowe dla pozaetatowych członków kolegiów regionalnych izb obrachunkowych.

IV. Honoraria

1. Honoraria (wynagrodzenia z tytułu korzystania lub rozporządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi) obejmują w szczególności:
 - 1) wynagrodzenie przekazywane autorowi lub artyście wykonawcy z tytułu korzystania z utworu lub artystycznego wykonania przez podmioty wypłacające wynagrodzenie, jeżeli utwór lub artystyczne wykonanie zostały stworzone przez pracowników na podstawie umowy o pracę lub przez osoby fizyczne na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
 - 2) wynagrodzenia (tantiemy) wypłacane twórcom lub artystom wykonawcom przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi,
 - 3) wynagrodzenia za opracowania naukowe i badawczo-rozwojowe wykonywane przez pracowników jednostek naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych, stanowiące wykładnik działalności twórczej.
2. Honoraria obejmują także:
 - 1) wynagrodzenia i tantiemy wypłacane twórcom przez stowarzyszenia twórców,
 - 2) wynagrodzenia za opracowania naukowo-badawcze i rozwojowe wykonywane przez pracowników placówek naukowych i szkół wyższych poza obowiązującym ich czasem pracy lub poza obowiązującym wymiarem zajęć - wyłącznie w zakresie prac twórczych.

V. Wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne

Wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne obejmują wynagrodzenia osób fizycznych należne za zlecane czynności wykonywane na podstawie umowy agencyjnej, opłacane od dokonywanych transakcji kupna lub sprzedaży oraz wykonywanych usług według określonej wysokości stawki prowizyjnej.

VI. Dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej

Dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej obejmują wypłaty z wyodrębnionych na ten cel środków na wynagrodzenia, tworzonych na podstawie odrębnych przepisów.

VII. Wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej

Wypłaty z tytułu udziału w zysku obejmują wypłaty dla pracowników z funduszu nagród, tworzonego na podstawie odrębnych przepisów w przedsiębiorstwach państwowych i innych jednostkach z zysku po opodatkowaniu. Wypłaty z tytułu udziału w nadwyżce bilansowej obejmują premie i nagrody dla członków spółdzielni będących pracownikami i pracowników spółdzielni, a w spółdzielniach pracy – także wypłaty dla członków z tytułu wkładu pracy.

VIII. Wyłączenia

Do wynagrodzeń nie zalicza się:

- 1) świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ze środków budżetu państwa (zasiłki: chorobowe, opiekuńcze i macierzyńskie oraz świadczenia rodzinne),
- 2) świadczeń finansowanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i świadczeń urlopowych,
- 3) wartości świadczeń rzeczowych, wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (w tym profilaktycznych posiłków i napojów) oraz dopuszczalnych ekwiwalentów pieniężnych za te świadczenia, a także ekwiwalentów za pranie odzieży roboczej wykonywane przez pracowników i ekwiwalentów pieniężnych za używanie własnej odzieży i obuwia roboczego,
- 4) ekwiwalentów pieniężnych za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące własność wykonawcy,
- 5) wypłat należności z tytułu podróży służbowych,
- 6) świadczeń przysługujących pracownikom przeniesionym do pracy w innej miejscowości, a także należności z tytułu wyrównania wydatków ponoszonych przez pracownika w związku z wykonywaniem pracy poza stałym miejscem pracy lub poza stałym miejscem zamieszkania (m.in. dodatków i ryczałtów za rozłąkę, strawnego, dodatków dewizowych wypłacanych w rybołówstwie morskim oraz marynarzom, dodatków godzinowych wypłacanych na kolei pracownikom drużyn lokomotywowych i konduktorskich, diet godzinowych pracowników poczt ruchomych, zwrotu kosztów przejazdów sędziów i prokuratorów z miejsca zamieszkania do siedziby sądu lub prokuratury, kosztów wynajmu mieszkania),
- 7) jednorazowych pożyczek na zagospodarowanie,
- 8) zasiłków na zagospodarowanie oraz zasiłków osiedleniowych,
- 9) ryczałtów pieniężnych za używanie do celów służbowych samochodów lub innych środków lokomocji niebędących własnością pracodawcy,
- 10) wartości środków wydawanych do spożycia pracownikom wyłącznie w czasie wykonywania pracy, bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu (m.in. w zakładach gastronomicznych, placówkach żywienia przyzakładowego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zakładach dla nieletnich, służbie zdrowia, w domach pomocy społecznej, domach wczasowych, marynarzom i rybakom oraz dodatków kalorycznych wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów),
- 11) wartości zakwaterowania oraz żywienia świadczonego bezpłatnie lub częściowo odpłatnie na kursach i szkoleniach,
- 12) wartości umundurowania jeśli obowiązek jego noszenia wynika z obowiązujących ustaw,
- 13) wypłat dokonywanych na rzecz twórców wynalazków, projektów racjonalizatorskich i wzorów użytkowych oraz nagród związanych z tymi projektami, a także nagród za osiągnięcie wymiernych efektów ekonomicznych wdrażania nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, będących wynikami prac badawczych,
- 14) wypłat należności za przeniesienie na podstawie umowy sprzedaży majątkowego prawa autorskiego,
- 15) opłat licencyjnych lub innych należności za przeniesienie prawa lub ustanowienie prawa korzystania z niepracowniczego wynalazku lub wzoru użytkowego na rzecz jednostki gospodarki narodowej,
- 16) nagród o charakterze szczególnym, zwłaszcza nagród resortowych, nagród konkursowych, nagród za szczególne osiągnięcia w zakresie prac badawczych oraz zastosowania ich wyników w praktyce, nagród Prezesa Rady Ministrów za wyróżniające się rozprawy doktorskie i habilitacyjne oraz za działalność naukową, nagród za ratownictwo morskie, nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury,
- 17) określonych ustawowo odpraw pieniężnych, odszkodowań, rekompensat lub innych świadczeń z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, albo restrukturyzacji zatrudnienia z przyczyn nie dotyczących pracowników,
- 18) odszkodowań przysługujących od pracodawcy za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy,
- 19) zasądzonych i dobrowolnie wypłaconych odszkodowań w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy,
- 20) prowizji od zysku przedsiębiorstwa państwowego,
- 21) dywidend wypłacanych akcjonariuszom,
- 22) diet wypłacanych posłom, senatorom, radnym, członkom Rady Służby Cywilnej, Rady Statystyki i innym,
- 23) wypłat dla członków spółdzielni produkcyjnych oraz ich domowników, stanowiących element dochodu podzielnego spółdzielni,
- 24) wypłat z nadwyżki bilansowej stanowiących oprecentowanie udziałów członkowskich w spółdzielniach oraz wypłat dokonywanych członkom spółdzielni niebędącym pracownikami,
- 25) wartości polis ubezpieczeniowych na życie oraz składek podstawowych w ramach pracowniczego programu emerytalnego (III filar) wykupionych pracownikom przez pracodawcę,
- 26) stypendiów, w tym dla sportowców oraz dopłat do czesnego dla czynnych nauczycieli studiujących na studiach niestacjonarnych,
- 27) nauczycielskich dodatków mieszkaniowych dla nauczycieli zatrudnionych na terenie wiejskim oraz w miastach liczących do 5000 mieszkańców,
- 28) wypłat przeznaczonych na pomoc zdrowotną dla nauczycieli,
- 29) świadczeń przysługujących mianowanym urzędnikom państwowym w razie rozwiązania stosunku pracy, w przypadku reorganizacji urzędu lub jego likwidacji oraz świadczeń przysługujących urzędnikom służby cywilnej w razie rozwiązania stosunku pracy, w przypadku likwidacji urzędu,
- 30) nagród i zapomóg oraz innych należności wypłacanych żołnierzom niezawodowym i funkcjonariuszom w służbie kandydackiej,
- 31) ustawowych należności dla żołnierzy i funkcjonariuszy, takich jak: równoważniki za brak kwatery, równoważniki remontowe, pomoc mieszkaniowa, gratyfikacje urlopowe oraz należności za przejazd na urlop,
- 32) świadczeń pieniężnych wypłacanych przez okres roku zwolnionym ze służby żołnierzom i funkcjonariuszom,
- 33) rekompensat dla ławników niepozostających w stosunku pracy za czas wykonywania czynności w sądzie,
- 34) ryczałtów wypłacanych kuratorom społecznym,
- 35) wsparcia finansowego dla mieszkańców domów pomocy społecznej nieposiadających własnego dochodu,
- 36) kieszonkowego otrzymywanego przez uczestnika warsztatu terapii zajęciowej,
- 37) odpraw pośmiertnych,
- 38) odszkodowań wynikających z umowy o zakazie konkurencji,
- 39) środków otrzymywanych w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej na rehabilitację zawodową, społeczną oraz leczniczą osób niepełnosprawnych, na podstawie odrębnych przepisów, ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych albo zakładowego funduszu aktywności, z wyłączeniem wynagrodzeń finansowanych ze środków tych funduszy.